מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את מאפייני היישוב החדש בהשוואה ליישוב הישן
- לתאר את העלייה הראשונה: ארצות מוצא, הרכב וקשיים
- להסביר את תפקיד הברון רוטשילד ויק״א בביסוס המושבות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. א – רוסיה, רומניה ותימן
2. ג – קדחת
3. ב – הנדיב הידוע
4. ב – אנשי ביל״ו
5. ד – יישוב חקלאי של חוואים פרטיים
6. א – עבודת אדמה
7. ג – 1900

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. לא נכון – רוב העולים היו שומרי מסורת ובעלי משפחות
2. נכון – יהודים מתימן היו חלק מהעלייה הראשונה
3. לא נכון – רוב העולים התיישבו בערים
4. נכון – עוני, קדחת וקשיי שלטון סיכנו את קיומן עד שהברון סייע
5. לא נכון – ביל״ו היו סטודנטים צעירים מרוסיה
6. נכון – ב-1900 עבר הניהול ליק״א

חלק ג׳ – השלמת מילים

1. 1882
2. ביל״ו
3. נדיב הידוע
4. קדחת
5. יק״א
6. חדש

חלק ד׳ – התאמה

- 1 – ב (ייסדה את גדרה ב-1884)
- 2 – ד (תנועה שפעלה לעלייה ולהתיישבות חקלאית)
- 3 – א (תמך כספית במושבות עד 1900)
- 4 – ה (ניהלה את המושבות מ-1900)
- 5 – ג (יישוב חקלאי של חוואים פרטיים)

חלק ה׳ – סדר כרונולוגי

1. תחילת העלייה הראשונה וייסוד ראשון לציון, זכרון יעקב וראש פינה
2. אנשי ביל״ו מייסדים את גדרה
3. ייסוד רחובות
4. ייסוד חדרה
5. ניהול מושבות הברון עובר ליק״א

חלק ו׳ – תשובה קצרה

1. היישוב החדש שאף לעבודת אדמה, לעברית מדוברת ולחינוך לאומי, בעוד היישוב הישן התבסס על לימוד תורה ותמיכה כספית מהגולה
2. עוני, חוסר ניסיון בחקלאות, מחלת הקדחת, קשיי השלטון העות׳מאני והתקפות
3. הברון תמך כספית והציל את המושבות מקריסה, ויק״א המשיכה מ-1900 בביסוסן הכלכלי והעצמאי

כרטיס יציאה – מה לחפש

- קבוצת סטודנטים מרוסיה שעלתה ב-1882 וייסדה את גדרה
- ניהלה את מושבות הברון ופעלה לביסוסן הכלכלי העצמאי
- למשל: שאיפה לעבודת אדמה לעומת פרנסה מכספי חלוקה

טיפים להפעלה:

- אפשר לשלב מפה אילמת לאיתור המושבות שהוזכרו כחלק מהתרגול
- כדאי להדגיש את ההבדל בין מניע דתי למניע לאומי בהשוואה בין היישובים
- יש לוודא מול ספר הלימוד נתונים מספריים כמו מספר העולים והמושבות

דף תרגול: העלייה הראשונה והמושבות

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

מ-1882 עלו לארץ יהודים חדשים. הם רצו לעבוד באדמה ולדבר עברית. הם הקימו כפרים חקלאים שנקראים מושבות. היה להם קשה, והברון רוטשילד עזר להם.

מילון קטן:

היישוב החדש	היישוב היהודי שהתפתח מ-1882 ושאף לעבודת אדמה ולעברית מדוברת
העלייה הראשונה	גל עלייה מ-1882 ועד תחילת המאה ה-20
ביל"ו	קבוצת סטודנטים מרוסיה שייסדה את גדרה
חיבת ציון	תנועה שפעלה לעלייה ולהתיישבות חקלאית
מושבה	יישוב חקלאי של חוואים פרטיים
הנדיב הידוע	כינוי הברון אדמונד דה רוטשילד
יק"א	חברה שניהלה את מושבות הברון החל מ-1900
קדחת	מחלה (מלריה) שפגעה קשות במתיישבים

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מאיפה הגיעו רוב העולים?

א) רוסיה, רומניה ותימן ב) גרמניה וצרפת ג) מרוקו ועיראק ד) פולין ואנגליה

2. איזו מחלה הייתה קשה למתיישבים?

א) שפעת ב) אבעבועות ג) קדחת ד) שחפת

3. איך קראו לברון רוטשילד?

א) החוזה ב) הנדיב הידוע ג) אבי המושבות העבריות ד) איש החזון

4. מי הקים את גדרה?

א) חובבי ציון מרומניה ב) אנשי ביל"ו ג) עולי תימן ד) הברון רוטשילד

5. מה זה מושבה?

א) יישוב שיתופי ללא רכוש פרטי ב) שכונה בירושלים ג) בית ספר חקלאי

ד) יישוב חקלאי של חוואים פרטיים

6. ממה רצה היישוב החדש להתפרנס?

א) עבודת אדמה ב) כספי החלוקה ג) מסחר בנמלים ד) פקידות עות'מאנית

7. מתי יק"א התחילה לנהל את המושבות?

א) 1882 ב) 1884 ג) 1900 ד) 1903

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	עולי העלייה הראשונה היו כולם צעירים רווקים	☐	☐
2	גם יהודים מתימן עלו בתקופה זו	☐	☐
3	רוב עולי העלייה הראשונה התיישבו במושבות	☐	☐
4	המושבות כמעט קרסו בשנים הראשונות	☐	☐
5	ביל״ו הייתה קבוצה של אנשים מבוגרים מגרמניה	☐	☐
6	הברון רוטשילד תמך במושבות עד שנת 1900	☐	☐

3 חלק ג׳ – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. העלייה הראשונה החלה בשנת _____

2. קבוצת הסטודנטים שהקימה את גדרה נקראה _____

3. כינויו של הברון רוטשילד היה ה _____

4. המחלה שפגעה במתיישבים נקראה _____

5. מ-1900 עברה האחריות על המושבות לחברת _____

6. היישוב ששאף לעבודת אדמה ולעברית מדוברת נקרא היישוב ה _____

4 חלק ד׳ – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ביל״ו	___	**א.** תמך כספית במושבות עד 1900
2. חיבת ציון	___	**ב.** ייסדה את גדרה ב-1884
3. הברון רוטשילד	___	**ג.** יישוב חקלאי של חוואים פרטיים
4. יק״א	___	**ד.** תנועה שפעלה לעלייה ולהתיישבות חקלאית
5. מושבה	___	**ה.** ניהלה את המושבות מ-1900

5 חלק ה׳ – סדר כרונולוגי

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	ייסוד חדרה
☐	ייסוד רחובות

☐	ניהול מושבות הברון עובר ליק״א
☐	אנשי ביל״ו מייסדים את גדרה
☐	תחילת העלייה הראשונה וייסוד ראשון לציון, זכרון יעקב וראש פינה

6 חלק ו׳ – תשובה קצרה

ענו בקצרה.

1. ציינו שלושה הבדלים בין היישוב הישן ליישוב החדש

2. הציגו שלושה קשיים של המתיישבים במושבות

3. הסבירו את תרומתם של הברון רוטשילד ויק״א

כרטיס יציאה

מה הייתה ביל״ו?

מה עשתה יק״א מ-1900?

ציינו הבדל אחד בין היישוב הישן ליישוב החדש

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀